

УДК 796.864

ОБСЯГИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ БОЙОВИХ ДІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ФЕХТУВАЛЬНИКІВ-ШПАЖИСТІВ

Олексій МОРОЗ, Василь ШУБЕРТ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація. У статті описані обсяги, ефективність та результативність бойових дій фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації в процесі змагальної діяльності. Виявлено зміни у бойовому арсеналі кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, характерні для сучасного етапу розвитку фехтування.

Ключові слова: фехтувальники-шпажисти, бойові дії, атаки, захисти-відповіді, зустрічні напади, обсяги, ефективність, результативність.

Постановка проблеми. Проблеми підвищення результативності бойових дій та удосконалення методики спеціальної підготовки фехтувальників-шпажистів залишаються актуальними в наш час в силу об'єктивних причин, обумовлених інноваційними впровадженнями у правила змагань, а саме: зменшенням довжини поля бою та часу поєдинків; зміною способів проведення особистих і командних змагань; об'єктивізацією суддівства за допомогою відеоповторів. Вище наведені зміни викликали ще більш гострий вплив на результат поєдинків наступних факторів: дефіциту простору і часу для оперативного прийняття рішень, зростання інтенсивності змагальних поєдинків, підвищення вимог щодо тактичної доцільності та технічної досконалості бойових дій. Це в свою чергу призвело до змін в операційному складі змагальних поєдинків спортсменів.[4, 8, 2]

Фахівці фехтування завжди приділяли увагу проблемам підвищення ефективності змагальної діяльності [1, 2, 6], проте на сучасному етапі, у фехтуванні на шпагах відчувається брак новітніх науково-методичних розробок спрямованих на удосконалення окремих сторін підготовленості спортсменів з урахуванням останніх змін у правилах змагань та використанням сучасних моделей змагальної діяльності.

Мета роботи: визначення обсягів, ефективності та результативності бойових дій у процесі змагальної діяльності фехтувальників-шпажистів.

Завдання:

1. Визначити обсяги, ефективність та результативність бойових дій фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації в процесі змагальної діяльності.
2. Виявити зміни у бойовому арсеналі кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, характерні для сучасного етапу розвитку фехтування.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення, педагогічне спостереження, інструментальні методи отримання наукової інформації, методи математичної статистики.

Результати дослідження: аналіз відеозаписів змагальних поєдинків у турах прямого вибування на Всеукраїнських та міжнародних змаганнях (Ігри Олімпіади, чемпіонати світу, чемпіонати України) дозволив отримати кількісні показники обсягів, ефективності та результативності бойових дій, виявити сучасні тенденції розвитку фехтування на шпагах (таблиця 1).

Найбільшими обсягами застосування характеризуються атаки (53,91 %) і контратаки (25 %), це відображає основну сутність фехтування на шпагах, яка впливає з максимальної площі ураженої поверхні (будь-яка частина тіла спортсмена, окрім потилиці), та можливості фіксованого апаратом випередження дії суперника в надзвичайно короткий час (0,04-0,05 с). Важливе значення має і те, що обопільні уколи зараховуються, а правило тактичної правоти відсутнє

Таблиця 1

**Обсяги, ефективність та результативність бойових дій
фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації**

Різновиди бойових дій	Обсяг		Ефективність (%)	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)		$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Атаки	14,71±0,55	53,91	49,52	7,36±0,48	57,87
- прості	10,86±0,5	73,43	46,41	5,07±0,49	23,6
- з фінтами	2,64±0,28	17,87	62,16	1,64±0,24	12,9
- з дією на зброю	1,21±0,26	8,21	47,06	0,57±0,14	4,49
- комбіновані	0,6±0,05	0,94	73,25	0,95±0,08	1,3
Захисти-відповіді	4,07±0,59	14,84	29,82	1,56±0,23	9,55
- конкретні	3,43±0,57	12,5	27,08	1,01±0,21	7,31
- другий	0,92±0,1	3,34	9,09	0,15±0,03	0,56
- четвертий	1,64±0,13	5,97	43,44	0,57±0,1	4,49
- шостий	1,29±0,2	4,69	22,22	0,29±0,09	2,3
- узагальнюючі	0,73±0,12	2,34	42,12	0,29±0,11	2,2
Зустрічні напади	8,57±0,4	31,25	48,43	4,14±0,36	32,6
- контратаки	6,86±0,49	25	45,83	3,14±0,3	24,7
- ремізи	1,71±0,23	6,25	58,3	1,1±0,18	7,87

Загальну високу ефективність (49,52 %) та результативність (57,87 %) атак можна пояснити головним чином умисним характером атакуючих дій, які відрізняються ініціативою і певною неочікуваністю для суперника. Для протидії атакам, спортсмен повинен аналізувати цілий комплекс тактичних факторів: встановлювати різновид нападу, його глибину і швидкість, напрям по сектору ураження, характер дій на зброю тощо. Складність врахування великої кількості інформації ускладнює вибір засобів протидії атакам і в той же час знижує результативність захисних дій.

Досліджуючи засоби протидії атакам можна зробити висновок, що найважливіше місце серед них займають контратаки (25 %). Захисти і відповіді в загальному обсязі бойових дій займають 14,84 %. Найвищою результативністю серед засобів протидії атакам характеризуються контратаки (24,7 %). Показник результативності захистів-відповідей дорівнює 9,55 %.

Серед тактичних різновидів атакуючих дій пріоритетним, для поєдинків кваліфікованих фехтувальників-шпажистів, є застосування основних атак. Атаки повторні, у відповідь і на підготовку займають лише близько 20 % від загальної їх кількості (таблиця 2).

Таблиця 2

Обсяги, ефективність та результативність тактичних різновидів атак

Різновиди атак	Обсяг		Ефективність (%)	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)		$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Основні	11,57±0,46	78,2	43,56	5,07±0,3	39,9
Повторні	0,75±0,04	4,83	78,6	0,62±0,14	4,49
У відповідь	1,43±0,1	9,66	55	0,8±0,15	6,18
На підготовку	1,07±0,13	7,25	81,6	0,96±0,18	7,3

Таке співвідношення можна пояснити тим, що найбільш важким моментом при виконанні цих різновидів атак (повторних, у відповідь і на підготовку) є необхідність

точного сприйняття рухів зброєю і пересувань, здатність передбачати кінематичні і динамічні параметри рухів, як своїх так і суперника.

У процесі дослідження були визначені обсяги, ефективність та результативність бойових дій шпажистів у різні сектори ураженої поверхні (таблиця 3).

Таблиця 3

**Обсяги, ефективність та результативність бойових дій шпажистів
в різні сектори ураженої поверхні.**

Різновиди бойових дій	Обсяг		Ефективність	Результативність	
	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)	(%)	$\bar{x} \pm m$ (в одному бою)	(%)
Тулуб	21,64±0,42	78,91	43,23	9,36±0,62	73,60
- атаки	11,21±0,55	40,81	47,13	5,29±0,4	41,57
- захисти-відповіді	3,93±0,5	14,32	29,09	1,14±0,24	8,99
- зустрічні напади	6,5±0,47	23,7	45,05	2,93±0,37	23,03
Рука	3,93±0,4	14,32	58,11	2,29±0,24	17,98
- атаки	1,93±0,36	7,03	59,26	1,14±0,23	8,99
- захисти-відповіді	0,4±0,07	0,52	49,3	0,23±0,05	0,56
- зустрічні напади	1,86±0,3	6,77	57,69	1,07±0,22	8,43
Нога	1,93±0,29	7,3	53,85	1,1±0,09	7,87
- атаки	1,64±0,32	5,99	52,17	0,86±0,07	6,74
- зустрічні напади	0,25±0,08	0,78	66,67	0,19±0,07	1,12

Як видно з представлених даних обсяги нанесення уколів в тулуб складають 78,9 % і при посередній ефективності (43,23 %) є найбільш результативними – 73,6 %. Обсяг уколів в руку складає 14,3 %, причому застосування атак та зустрічних нападів знаходиться приблизно в однаковому співвідношенні як за показниками обсягу, так і за показниками ефективності і результативності. Найменший за «уражуваністю» сектор – це нога. Обсяг уколів у даний сектор складає близько 7,3 %. Уколи в ногу характеризуються відносно високою ефективністю(53,85), проте через невеликі обсяги застосування їх внесок в загальну результативність складає лише 7,8%. Порівняння даних, отриманих у попередні роки [7], з нашими свідчить, що на сучасному етапі розвитку шпажного фехтування відбулися значні зміни в обсягах нанесення уколів у різні сектори ураженої поверхні – кількість уколів у тулуб зросла з 66,6 до 78,91 % , зменшилась кількість уколів в руку (з 19, до 14,3 %) і ногу (з 12,5 до 6,8 %).

Висновки

1. Дослідження змагальної діяльності показали, що в бойовому арсеналі фехтувальників-шпажистів високої кваліфікації за обсягом переважають атакуючі дії – 53,1 %. Із засобів протидії атакам переважають зустрічні напади – 31,2 %, а захисти-відповіді складають 14,9 %. Основу успішності змагальних поєдинків складають саме результативні атаки, внесок яких у сумарну кількість нанесених уколів складає 57,9 %. Результативність зустрічних нападів складає 32,6 % а захистів з відповідями – 9,5 %.

2. Серед тактичних різновидів атакуючих дій пріоритетним для поєдинків кваліфікованих фехтувальників-шпажистів є застосування основних атак – 78,2 %, застосування повторних атак, атак у відповідь та атак на підготовку знаходиться на рівні 4,83 %, 9,66 % та 7,25 % відповідно.

3. Результати досліджень свідчать про значні зміни обсягів нанесених уколів у різні сектори ураженої поверхні нанесених порівняно з минулими роками. Кількість уколів у тулуб зросла з 66,6 до 78,91 % , зменшилась кількість уколів в руку (з 19, до 14,3 %) і ногу (з 12,5 до 6,8 %).

Список літератури

1. Келлер В.С. Деятельность спортсменов в вариативных конфликтных ситуациях: Автореф. дис.... докт. пед. наук. – М., 1975. – 33 с.
2. Мовшович А.Д., Поляков А.М. Использование средств ведения поединков квалифицированными фехтовальщиками. // Фехтование: Сб. статей. – М.: Физкультура и спорт, 1986. – С. 33-34.
3. Павлов А.И., Войтов В.Г. Закономерности соревновательной деятельности фехтовальщиков // Метод. реком. – Смоленск: СГИФК, 1994. – 22 с.
4. Павлов А.И., Войтов В.Г. Проблемы и направления оптимизации состава и структуры соревновательной деятельности в фехтовании // Труды СГИФКа. – Смоленск, 2000. – С. 98-103.
5. Роцін І.Г. Оптимізація техніко-тактичної підготовки фехтувальників-шаблістів на етапі спеціалізованої базової підготовки: Автореф. дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту / Львівський державний університет фізичної культури. – Львів, 2007. – 22 с.
6. Спортивное фехтование : учеб. для вузов физ. культуры / Ред. Тышлер Д.А. – М.: ФОН, 1997. – 389 с.: ил.
7. Смоляков Ю.Т. Фехтование на шпагах: (Соревновательная деятельность и методика технико-тактического совершенствования) / Смоляков Ю.Т., Тышлер Д.А. – Минск: Высш. школа, 1985. – 160 с.
8. Тышлер Д.А., Мовшович А.Д., Тышлер Г.Д. Многолетняя подготовка юных фехтовальщиков: Учеб. пос. – М.: Деловая Лига, 2002. – 254 с.

ОБЪЕМЫ, ЭФФЕКТИВНОСТЬ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬ БОЕВЫХ ДЕЙСТВИЙ КВАЛИФИЦИРОВАННЫХ ФЕХТОВАЛЬЩИКОВ-ШПАЖИСТОВ

Алексей МОРОЗ, Василий ШУБЕРТ

Львовский государственный университет физической культуры

Аннотация. В статье описанные объемы, эффективность и результативность боевых действий фехтовальщиков-шпажистов высокой квалификации в процессе состязательной деятельности. Обнаружено изменения в боевом арсенале квалифицированных фехтовальщиков-шпажистов, характерные для современного этапа развития фехтования.

Ключевые слова: фехтовальщики-шпажисты, боевые действия, атаки, защиты-ответы, встречные нападения, объемы, эффективность, результативность.

VOLUMES, EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS OF BATTLE ACTIONS OF SKILLED FENCERS-SWORDERS

Olexij MOROZ, Vasil SHUBERT

Lviv State University of Physical Culture

Abstract. Volumes, efficiency and effectiveness of battle actions of fencers-sworders of high qualification, in the process of competitive activity are described in the article. It was found out some changes in the battle arsenal of skilled fencers-sworders which are characteristic for the modern stage of fencing development.

Key words: fencers-sworders, battle actions, attacks, meetings attacks, volumes, efficiency, effectiveness.